

УДК 378.014.5

Трачова Д.М. к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ ОБЛІКОВИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Анотація. В статті розглянуті складові науково-методичного забезпечення облікових дисциплін. Основну увагу приділено методичному забезпеченню самостійної роботи студентів. Зазначено необхідність багатоваріантних рішень завдань професійного характеру.

Ключові слова: Навчально-методичний комплекс дисципліни, фахове навчання, самостійна робота студентів.

Постановка проблеми. Для забезпечення якості навчання у вищій школі звертають особливу увагу на систему планування і організації навчального процесу. При цьому слід ураховувати, що навчальний процес у ВНЗ будується відповідно до вимог державних нормативно-правових документів, зокрема Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах.

З набуттям навчальними закладами академічної самостійності особливого значення набувають структурне і змістовне наповнення навчально-методичних комплексів. Особливо це стосується фахових дисциплін, які формують якості і компетенції майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями змістовного навантаження науково-методичного забезпечення навчального процесу у ВНЗ займалися Ю. Алфьоров, В. Байденко, М. Степко, Я. Болюбаш, В. Шинкарук, В. Грубіянко, І. Бабін, Н. Вознесенська, Т. Дмитренко, В. Міхєєв, Т. Паніна, Л. Вавілова, О. Пугачевський, С. Смирнов, І. Фаліна, М. Мохова, І. Шендрик та ін. Вони вважали, що науково-методичне забезпечення має відтворювати логіку формування готовності майбутніх викладачів до професійно-педагогічної діяльності і разом із іншими компонентами педагогічного процесу утворювати науково-теоретичну й концептуальну єдність професійної підготовки викладача ВНЗ [1].

Професор кафедри педагогіки Київського національного університету

імені Тараса Шевченка, доктор педагогічних наук Олена Жорнова досліджувала питання змістової сутності науково-методичного забезпечення навчального процесу через встановлення його функціонального призначення, видів, сучасних нормативних вимог до нього [1]. Вона наполягає, що вимоги до науково-методичного забезпечення навчального процесу у ВНЗ не позбавлені суперечностей, основні з яких сконцентровано у полі професійної діяльності викладачів:

– з одного боку, науково-методичне забезпечення навчального процесу у ВНЗ покликане сформулювати у студентів компетентності, що уможливають виконання функціональних обов'язків найоптимальнішим способом на основі науково обґрунтованих рішень, що передбачає максимальну спрямованість на індивідуальну траєкторію навчання через врахування специфіки майбутньої професійної діяльності та професіоналізації, а з іншого – його побудова за вимогами кредитно-модульного навчання, що гранично його стандартизують;

– з одного боку, логічне структурування викладачем навчального матеріалу через послідовне подання змісту навчання, завдань для самоперевірки, питань для поглибленого контролю, що уможлиблює, на його погляд, досягнення студентом вагомих результатів як на проміжних етапах опанування навчальної дисципліни, так і на підсумковому на засадах включення його у лінійний, упорядкований, ритмічний процес навчання, а з іншого – неможливість викладача повною мірою забезпечити системність й послідовність самостійної роботи студента, оскільки часто її формат набирає вигляду спорадичності, епізодичності, невпорядкованості, а то й хаотичності.

О.О. Комліченко, в своїй статті «Науково-методичне забезпечення підготовки молодших спеціалістів в контексті потреб економіки та суспільства» визначає, що науковці виділяють ряд суперечностей між визначенням критеріїв якості підготовки фахівців на основі сучасних теорій і концепцій якості освіти та оцінкою реального і прогностичного попиту на кваліфіковані кадри в контексті регіонального, суспільного, європейського ринків праці; постійно зростаючими вимогами до якості підготовки кваліфікованих фахівців в системі професійної освіти та фактичним якісним кадровим, науково-методичним і матеріально-технічним її забезпеченням [2].

Подолання цих протиріч зумовлює необхідність формування системи науково-методичного забезпечення навчального процесу з урахуванням профілю навчального закладу та цілей його функціонування.

Входження України в світовий освітянський простір актуалізує проблему оновлення змісту освіти та науково-методичного забезпечення

підготовки майбутніх фахівців.

Метою цієї статті є аналіз науково-методичного забезпечення професійної підготовки студентів облікових спеціальностей в контексті потреб економіки та суспільства та пошук шляхів його удосконалення в контексті розвитку науково-методичного забезпечення самостійної роботи студентів.

Виклад основного матеріалу досліджень. У сучасній підготовці фахівців важлива роль відводиться відповідному науково-методичному забезпеченню навчального процесу, яке передбачає сукупність методичних рекомендацій викладачам щодо вдосконалення методик навчання та студентам щодо кращого опанування фахових знань.

Визначено, що науково-методичне забезпечення навчального процесу – це сукупність документів, наукових, навчальних, методичних матеріалів, які:

- а) описують зміст,
- б) встановлюють структуру,
- в) визначають результат,
- г) регламентують перебіг навчального процесу.

Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах визначено основні компоненти науково-методичного забезпечення навчального процесу. Ними є:

- державні стандарти освіти;
- навчальні плани;
- навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін;
- програми всіх видів практики;
- підручники та навчальні посібники;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальних дисциплін;
- матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу);
- методичні матеріали: для самостійного опрацювання студентами фахової літератури, написання курсових, дипломних робіт/проектів.

Вимоги до науково-методичного забезпечення навчального процесу

регламентуються державними документами, потребами суспільства та економіки. В сучасній освіті викладач повинен виконувати функцію проектування процесу індивідуального інтелектуального розвитку кожного студента.

На перший план висуваються такі форми діяльності педагога, як розробка індивідуальних стратегій навчання, навчальна педагогічна діагностика, індивідуальне консультування. При формуванні нових критеріїв оцінювання ефективності освітніх процесів слід враховувати компетентність, ініціативу, творчість, саморегуляцію, унікальність розумових здібностей [3].

Однак при виконанні студентами облікових спеціальностей своїх професійних обов'язків часто необхідний індивідуальний підхід до вирішення конкретної проблеми. Пошук нестандартних рішень в професійній практиці унеможлиблює стандартизацію до підходів навчання студентів старших курсів, які вже мають необхідні базові навички зі спеціальності. Безсистемність в організації студентами самостійної роботи можна скорегувати саме через розширення переліку основних компонентів науково-методичного забезпечення навчального процесу.

Таким чином одним з перспективних напрямів самостійної роботи вважаються круглі столи та різного роду дискусії з проблемних та актуальних в теперішній час питань. Складність постає в тому, що для облікових спеціальностей при організації самостійної роботи з урахуванням частой зміни нормативної бази можливо тільки задати загальний вектор роботі, визначити її формальні організаційні та змістовні засади.

Викладач інституту соціальної та політичної психології О.Жорнова розробила загальні методичні настанови до організації самостійної роботи студента:

- за змістом та обсягом самостійна робота має відповідати модульній структурі навчальної дисципліни;
- самостійне опрацювання навчального матеріалу потрібно обмежити переліком літератури, питань, проблем, видів діяльності тощо; воно стосується змісту та обсягу навчального матеріалу кожного тематичного розділу, окремої теми, а також кожного аудиторного заняття;
- матеріали до питань, винесених на самостійне опрацювання, мають бути доступними для студента; особливо це стосується опанування теоретико-методологічних проблем, що розглядаються у межах навчальної дисципліни;
- форми, види самостійного опрацювання студентами навчального матеріалу необхідно урізноманітнювати: це можуть бути доповіді, реферати,

анотовані списки літератури, бібліографічні покажчики, есе тощо;

- необхідно забезпечити можливість самоперевірки самостійно опрацьованих питань;
- для поглибленого самоконтролю у методичних рекомендаціях до самостійної роботи потрібно навести перелік контрольних запитань, стислі відповіді на них або ж тести з відповідями;
- для оцінювання результатів самостійної роботи встановити перелік контрольних заходів та їхні терміни, що довести до відома студентів;
- загальний обсяг часу, відведений за планом на самостійну роботу, не може бути змінений [1].

Однак практика перевірки результатів самостійної роботи для студентів облікових спеціальностей показала, що найбільш ефективними виявилися наукові та практичні дискусії застосування нових нормативно-правових норм з питань облікового забезпечення регулювання діяльності підприємства.

При вивченні нормативної бази, порядку її застосування та визначенні наслідків змін в господарській діяльності як з боку підприємства, так і з боку держави, студенти мають змогу комплексно оцінити зміни, дати рекомендації щодо їх застосування і визначити їх ефективність. Це дозволяє набути навички з кількох облікових дисциплін та навчити студентів до комплексного підходу та обґрунтування професійних рішень.

Висновки. При дослідженні складу науково-методичного забезпечення навчальної діяльності студентів облікових спеціальностей визначено, що при наявності нормативних документів з підготовки фахівця роль викладача та повчально-методичного матеріалу посилюється з переходом до автономності навчальних закладів освіти. Однак при цьому методичне забезпечення самостійної роботи студентів облікових спеціальностей повинно носити більш творчий характер, що дозволить розвивати здатність аналізувати та винаходити нестандартні рішення, наслідки яких будуть економічно обґрунтовані.

Бібліографічний список:

1. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищій школі: усталені нормативи та сучасні вимоги / О. Жорнова, О.Жорнова // Вісник Книжкової палати. - 2012. - № 2 [Електронний ресурс: Точка доступу http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?c21com=2&i21dbn=ujrn&p21dbn=ujrn&z21id=&image_file_name=pdf%2fvkp_2012_2_10.pdf&image_file_download=0]
2. Комліченко О.О. Науково-методичне забезпечення підготовки

молодших спеціалістів в контексті потреб економіки та суспільства //Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві - 2013, вип. 3(4) [Електронний ресурс: Точка доступу <http://sbornik.college.ks.ua/downloads/sbornik4/pdf/38.pdf>]

3. Різник В.В. Теоретичні основи науково-методичного забезпечення професійної підготовки студентів економічних спеціальностей в умовах входження України у світовий освітній простір [Електронний ресурс. Точка доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gvpkhdp/2008_16/193-195.pdf]

Trachova D.M. Perfection of the methodical providing of educational process of students of registration specialities

Summary. The constituents of the scientifically-methodical providing of registration disciplines are considered in the article. Basic attention is sanctified to the methodical providing of independent students work. The necessity of multiple decisions of professional tasks character is underline.

Key words: Methodical complex of discipline, vocational training, independent work of students.

УДК [378:657](043.2)

Трусова Н.В, к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

НАГАЛЬНА ПОТРЕБА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ ТА ІНТЕНСИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Досліджено складові педагогічної майстерності з метою забезпечення реалізації конструктивної, організаторської, комунікативної, дослідної функцій у навчальному процесі. Визначено вимоги та критерії до професійних педагогічних вмінь викладача.

Ключові слова: педагогічна майстерність, освітня діяльність, професійна компетенція, навчальний процес.